

REHBER GÖSTERGELERLE İSTANBUL BELEDİYELERİ KATILIM VE KAPSAYICILIK RAPORU

YEREL İZLEME ARAŞTIRMA VE UYGULAMALAR DERNEĞİ

BU RAPOR, YEREL İZLEME ARAŞTIRMA VE UYGULAMALAR DERNEĞİ'NİN YEREL SAVUNUCULUK PROGRAMI KAPSAMINDA HAZIRLANMIŞTIR.

Proje Ekibi (Alfabetik Sırayla):
Elif Avcı, Hale Akay, İkbal Polat,
Murat Çekiç

Düzeltili: Suat Hayri Küçük

Stratejik Planların taranma sürecinde büyük emeği geçen Yunus Emre Demir'e teşekkür ederiz.

Bu rapor Sivil Düşün AB Programı kapsamında Avrupa Birliği desteği ile hazırlanmıştır. Bu rapor içeriğinin sorumluluğu tamamıyla Yerel İzleme Araştırma ve Uygulamalar Derneği'ne aittir ve AB'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

GİRİŞ

Yerel İzleme, Araştırma ve Uygulamalar Derneği (YERELİZ) sivil toplum örgütlerinin, üniversitelerin ve özel sektör kurumlarının yerel yönetimle sosyal politika odaklı ve sosyal fayda amaçlı iş birlikleri geliştirmesine duyulan ihtiyacı fark ederek yerel yönetim, akademi ve sivil toplum alanında uzun yıllara dayanan deneyimlerini YERELİZ çatısı altında toplamak isteyen bir grup hak savunucusu tarafından 2017 yılında kurulmuştur.

YERELİZ, yerele odaklanan, yerel yönetimler içinde yenilikçiliği ve katılımıcılığı sağlamayı ve yaygınlaştırmayı kendine misyon edinen bir örgüttür. Bu misyon doğrultusunda yerelde kapasite geliştirmek, dünyadaki uygulamalar ile Türkiye arasında bağlantılar kurmak, insan hakları kenti kavramını Türkiye'ye tanıtmak ve nitelikli araştırma ve kampanyalarla bilgilendirme ve yetkinlik sağlama öncelikli eylem alanlarıdır.

YERELİZ'in hedeflerinin bir tanesi de Türkiye'deki yerel yönetimlerin özellikle farklı dezavantajlı grupları dikkate alma ve şeffaflaşma çabalarını yakından takip ederek, bir izleme mekanizması kurmaktır. Türkiye'de son dönemde yerel yönetimlerin izlenmesine ilişkin birden fazla çaba mevcuttur ve bu çabalar birbirini tamamlar nitelikte olsa da, yerel yönetimlerin sayısı ve kapsamı dikkate alındığında hâlâ çok kısıtlıdır.

İstanbul'daki ilçe belediyelerinde katılımıcılığı ve kapsayıcılığı çok basit göstergeler üzerinden ölçmeye çalışan elinizdeki rapor, YERELİZ'in bu yöndeki çabalarının ilk ürünüdür. Bu rapor hazırlarken, hem popülasyonu hem de çeşitliliği açısından yönetimi oldukça zor olmakla birlikte oluşturdukları modeller ile Türkiye'de yerel yönetimde öncü olması beklenen İstanbul ilçe belediyelerinin bu kapsamdaki performanslarının bir resmini kabaca çizebilmek istenmiştir. Çalışma kapsamında taranan, ancak sınırlı bir kısmı bu rapor içine alınan verilerin, ileride daha derinlikli inceleme yöntemleri ile alınması ve yerel yönetim alanında çalışanlar ile paylaşılması hedeflenmektedir.

Bu çalışma İstanbul'daki ilçe belediyelerinin katılımıcılık ve kapsayıcılık derecesini kent konseylerinin yapısı ve stratejik planlarının içeriği üzerinden ölçmeye çalışmaktadır. Türkiye'de yerel yönetimlere ilişkin mevzuatta katılımıcılık açısından mevcut olan bu iki mekanizmanın doğru bir şekilde kullanılması, yerel yönetim alanına farklı grupların dâhil edilmesini, katılımcı demokrasiyi ve insan hakları kenti anlayışını besleyecektir.

STRATEJİK PLANLAR

Türkiye’de nüfusu 50 binin üzerindeki yerleşim yerlerindeki belediyeler orta vadeli vizyonları, hizmet çerçeveleri ve projeleri ile iç ve dış paydaş değerlendirmelerinin yer aldığı stratejik planlar geliştirmek zorundadırlar. Mevcut mevzuata göre, mahalli seçimlerde göreve gelen belediye başkanları, seçimlerden sonraki altı ay içerisinde stratejik planlarını hazırlayıp, Belediye Meclisi’ne sunarlar.

Stratejik planlar sivil toplum katılımı açısından önem taşıyan belgelerdir, zira belediye yönetimleri için doğrudan sivil toplumun katılımı şart koşulmuştur. Bunun ötesinde stratejik planlar bir belediyenin temel politika belgeleridir; bu belgelerin hazırlanmasına katılmak ve devamında uygulamasını izlemek yerelde sivil toplum için büyük bir önem taşımaktadır. Aynı şekilde, stratejik planlarının başarısını isteyen belediyeler için de plan sürecine olabildiğince farklı kesimlerin katılımını sağlamak bir hedef olmalıdır.

Stratejik planlar bir belediyenin kendi planlaması içine farklı dezavantajlı grupları ne ölçüde dâhil ettiğini de gözler önüne sermektedir. Bu grupların planlama süreçlerine katılımları kadar, bu planların nihai şeklini ne ölçüde etkileyebildikleri, plan metni ve hedefleri içinde kendilerine ne oranda yer bulabildikleri de katılımcılığın ve kapsayıcılığın anlaşılmasına imkân veren basit verilerdir.

Türkiye’de mevcut planlama süreçlerinde katılım artık bir gerek koşul olarak kabul edilmektedir ve çoğu kurum az veya çok, yüzeysel veya derinlikli bir şekilde katılım mekanizmalarını kullanmaktadır. Stratejik planlar gibi örneklerde hala sorun olan iki önemli konu bulunmaktadır. Bu katılım mekanizmalarına dâhil olan kişilere plan metni içine görüşlerin ne şekilde yansıtıldığına ilişkin bilgi verilmesi sıklıkla ihmal edilmektedir ve planların uygulamasına dair katılımcı ve düzenli işleyen izleme yöntemlerinin kullanılması çoğu kez dikkate alınmamaktadır.

İstanbul ilçe belediyelerini ele alan tarama çalışmamızda, stratejik planlar ile ilgili olarak ele aldığımız konular ve ulaştığımız sonuçlar aşağıda açıklanmaktadır. Adalar ve Şile Belediyeleri nüfusları 50 binin altında olduğundan, stratejik plan hazırlamakla yükümlü değildirler ve bu nedenle bu taramanın dışında bırakılmışlardır. Taramada belediyelerin mevcut stratejik planları baz alınmıştır ve bunlar çok az örnek dışında 2015-2019 dönemini kapayan planlardır; özellikle belirli kelimeler üzerinden yapılan taramalarda, birden fazla stratejik planın olması durumunda, ortalamada en iyi sonucu veren veriler kullanılmıştır.

-Stratejik planın hazırlanışında katılımcılık ne düzeyde?

Bunu ele alırken öncelikle belediyenin stratejik planında uygulanan metodolojinin açıklanıp açıklanmadığına ve bu metodoloji içine farklı grupların katılımına ilişkin mekanizmaların dahil edilip edilmediğine baktık.

Metodoloji açıklanmış	20
Metodoloji açıklanmamış veya bilgiye ulaşılamıyor	17
Stratejik Plana Ulaşamadı	2

Bununla birlikte, metodolojinin var olduğunu kabul ettiğimiz birçok örnekte, yapılanın sadece stratejik plan sürecinin aşamalarının not edilmesi olduğunu belirtmekte fayda vardır. Stratejik Plan sürecinin ne derecede katılımcı olduğunu anlayabilmek için ise metodoloji içerisinde kaç kişiye ulaşıldığının, hangi gruplara ulaşıldığının, bu kişilere ve gruplara ne tür yöntemlerle ulaşıldığının, bu kişi ve gruplarla bilgilendirme mi yoksa istişare mi yapıldığının, katılımcı mekanizmalar konsültasyon niteliğindeyse toplanan görüşlerin ne şekilde değerlendirilip kullanıldığının bilgilerine ihtiyaç duymaktayız.

Stratejik plan metodolojisinde katılımcılığa ilişkin bilgiler veren belediyeler ise aşağıda sıralanmaktadır:

Arnavutköy Belediyesi: "Bir yandan belediyenin yaptırdığı saha araştırmalarından istifade edilirken, diğer yandan kamu kurumları, sivil toplum örgütleri, muhtarlar, belediye meclis üyeleri ve belediye personeli ile anket çalışmaları yapılmıştır." (2015-2019 Stratejik Planı)

Ataşehir Belediyesi: "2015 - 2019 Stratejik Plan hazırlıkları kapsamında, gerek kurum içi gerekse kurum dışı 'farklı' paydaş gruplarının katılımını önemsemiş, anket / yüz yüze görüşme / geniş katılımlı toplantılarla kurumsal paydaşların ve diğer sakinlerin görüş / önerileri değerlendirilmiştir." (2015-2019 Stratejik Planı)

Bağcılar Belediyesi: "Stratejik Plan'ın hazırlanması aşamasında kamu kurum ve kuruluşlarımızın, üniversitelerimizin, sivil toplum kuruluşlarımızın temsilcileri ve muhtarlarımızla 'istişare' adıyla ortak akıl toplantıları düzenledik. Halk Meclisleriyle hemşerilerimizin görüş ve önerilerini aldık. Bunun yanı sıra geniş bir anket çalışması da yaptık. Tespit edilen bu görüş ve öneriler ile anketlerden elde edilen sonuçların, 5 yıllık yol haritamızın oluşturulmasında büyük bir payı vardır." (2015-2019 Stratejik Planı)

Beşiktaş Belediyesi: "Etkileşim içinde olduğu tarafların görüşlerinin dikkate alınması ve stratejik planın sahiplenilmesinin sağlanması amacıyla Beşiktaş Belediyesi'nin ürün ve hizmetleri ile ilgisi olan, kurumu doğrudan veya dolaylı, olumlu ya da olumsuz yönde etkileyen veya etkilenen dış paydaşlarımızdan görüş alınmıştır. Bu kapsamda 450 kurum ya da kuruluşa dış paydaş anketi gönderilmiş, 54'ünden geri dönüş olmuştur."

Beyoğlu Belediyesi: "Süreç, belediye içinde çeşitli kurullar kurularak ilerletilmiştir. Bu kurullar yüz yüze görüşme, arşiv taraması vb. gibi birçok metot kullanmışlardır ve elde edilen veriler raporlama aşamasında bir araya getirilmiştir." (2015-2019 Stratejik Planı)

Büyükçekmece Belediyesi: "Stratejik plan çalışmalarına, plan metninin oluşturulmasında, başta akademik çevreler olmak üzere, kamu ve özel sektör temsilcileri, yerel iş dünyası ve sivil toplum kuruluşları temsilcileriyle yapılan istişare toplantıları sonucundan Büyükçekmece'nin öncelikleri belirlenerek, hazırlanmasına önem verilmiştir." (2015-2019 Stratejik Planı)

Kadıköy Belediyesi: "Dış paydaşlarımızın görüş ve önerileri ise kurum bazlı dış paydaşlar ve vatandaşlar olmak üzere iki ayrı kesim dâhilinde alınmıştır. Dış paydaş analizi kapsamında kamu kurumlarına anket çalışması ve sivil toplum kuruluşlarıyla dönem içerisinde farklı konularda çalıştay ve toplantı yapılarak mevcut durum analizi ve kurumların talepleri ile görüş ve önerileri alınmıştır. Vatandaşlara ilişkin dış paydaş analizi kapsamında ise, Kadıköy'de 21 mahallede Belediyemizce yapılan anket çalışmaları sonucunda vatandaşlarımızın istek ve önerileri alınmıştır. Dış paydaş analizi sonuçları üst yönetim ve Birimlerle paylaşılarak, Stratejik Planda güncelleme yapılacak faaliyet ve projelere yansıtılmıştır. Kurum içi çalışmalar kapsamında da öncelikle mevcut plan değerlendirilerek kalan takvim süresi içinde yapılması imkân dâhilinde olmayan, tamamlanmış ve/veya yeni ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda gündeme gelen proje ve faaliyetler perspektifinde Birimlerce Stratejik Plandaki faaliyet ve projeler değerlendirilmiştir. Bu kapsamda, gerekli revizyonlar yapılarak üst yönetimin onayı ile Plan nihai hale getirilmiş ve güncelleştirilmiş Kadıköy Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı uygulamaya konmuştur." (2015 Stratejik Planın Hazırlık Sürecine Dair Rapor)

Pendik Belediyesi: "Stratejik Plan hazırlama çalışmalarının başlangıcı olan durum analizi, paydaş analizi ile başlamış ve bu kapsamda Pendik Belediyesi ile iş yoğunluğu ve iletişim içinde olan toplam 76 kurumdan (kamu kurum ve kuruluşu, STK, üniversite vb.) 5 yıllık faaliyetleri ile Pendik Belediyesi'nin güçlü zayıf yönleri hakkında görüşler alınmıştır. Stratejik Plan için belirlenecek amaç, hedef, faaliyetler ve projeler konusunda karar alma sürecine vatandaşların dâhil edilmesi, güçlü-zayıf yönler ile fırsat-tehditlerin vatandaş gözüyle tespit edilmesi amacıyla yüz yüze anket yöntemi ile toplam 2750 adet 'Vatandaş Beklenti Anketi' yapılmıştır." (2015-2019 Stratejik Planı)

Sultanbeyli Belediyesi: Katılımcı bir yöntemle kurum içi ve kurum dışı araştırmalar yapılmıştır. Araştırmalarda yaygın olarak anket yönteminin kullanıldığı gözlemlenmiştir.

Sultangazi Belediyesi: "Kurumumuz bünyesindeki tüm müdürlük temsilcilerimizin katkısıyla oluşturulmuş Stratejik Plan Ekibi, planın hazırlanması aşamasında 5.081 vatandaşımıza uygulanan anketler yardımıyla beldemizin yerel ihtiyaçlarını tespit etmiş, mevcut durumu analiz ederek yorumlamış, ve buna verilerden beslenip öngörülerini tanımlayarak belediyemizin stratejik planını hazırlamıştır." (2015-2019 Stratejik Planı)

Üsküdar Belediyesi: "SPK'nın koordinatörlüğünde kurum çalışanlarımızın, vatandaşların ve dış paydaşların görüşlerini almak üzere anketler ve bilgi toplama formları düzenlenmiş, olabildiğince geniş katılımı sağlamak için gerekli çalışmalar SGM tarafından yapılmıştır. Mahallelerde yüz yüze görüşme yöntemiyle yapılan anket uygulaması yoluyla; kurumlarla yapılan birebir görüşmeler ve resmi yazışmalar yoluyla, kurumumuzun ilişki içerisinde olduğu bütün paydaşların görüşleri alınmaya çalışılmıştır. Toplanan bilgiler, oluşturulan veri tabanlarına kaydedilerek gerekli analizler yapılmış ve raporlar düzenlenmiştir. Bu çalışmalar sonucunda; kurum çalışanlarımızdan 1.446 kişiye anket uygulanmıştır.

Vatandaşlarımızdan 18 ve daha yukarı yaştaki 4.018 kişiye anket uygulaması yapılmıştır. Dış paydaşlarımıza yönelik 544 kurum ile görüşme yapıp 60 adet anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Uygulama sonucu elde edilen verilerin analiz ve değerlendirmesi Stratejik Plan Komisyonu (SPK) tarafından yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalarla; görüşlerine büyük önem verdiğimiz iç ve dış paydaşların katılımı üst seviyede sağlanmış ve GZFT (Güçlü - Zayıf - Fırsat - Tehdit) analizi için altlık oluşturulmuştur.” (2015-2019 Stratejik Planı)

-Stratejik Plan içinde farklı dezavantajlı gruplara ne derece atıfta bulunulmuş?

Bu taramada kadın, çocuk, genç, engelli v.b. Anahtar kelimeler üzerinden basit bir tarama yaparak, stratejik planlara bu grupların ne şekilde yansıtıldığını görmeye çalıştık. Yapılan çalışma bu atıfların içeriğine dair verileri içermemektedir, zira bunu daha sonraki çalışmalarımızda ciddi bir söylem analizi ile ve bu grupların temsilcilerinin de yer aldığı bir grupla tartışarak ele almak niyetindeyiz. Taramaların her bir belediye için sonuçlarını raporun ekinde bulabilirsiniz.

Verilerin toplamına baktığımızda ise, karşımıza şöyle bir tablo çıkmaktadır:

Anahtar Kelime	Stratejik Planda Toplam Sayısı
Kadın	859
Çocuk	852
Engelli	797
Genç	677
Yaşlı	303
Kent Konseyi	174
Dezavantajlı	172
Muhtaç	123
Yoksulluk	95
<u>LGBT</u>	58
Toplumsal Cinsiyet	52
Mülteci	27
Göçmen	27
Düşkün	26
Cinsel Yönelim	1

Tarama sırasında anahtar kelimelerin çoğunun stratejik hedeflerin içerisinde yer almaktan çok stratejik planların demografik bilgiler kısmında yer aldığı görülmüştür. Mülteciler stratejik planlar içinde neredeyse yoktur ve bu konuda en yüksek atıfta bulunan belediyenin Sultangazi Belediyesi olduğu karşımıza çıkmaktadır. Göçmen kelimesi de genellikle ilçe tarihine ilişkin anlatımlarda kullanılmıştır. Kent yoksulluğunun oldukça yoğun olduğu İstanbul'da ilçe belediyelerinden sadece ikisi (Bakırköy ve Maltepe) bu konuyu daha geniş biçimde ele almıştır. Kent konseylerine stratejik plan içerisinde yine sadece iki belediye (Kadıköy ve Sultangazi) ciddi atıfta bulunmuştur. LGBT'lere stratejik planda sadece Kadıköy ve Sisli Belediye'leri açıkça yer vermiştir. Araştırma anahtar kelimeleri arasında yer almamakla birlikte açıkça belirtmiş olmasa da Beşiktaş Belediyesi de "Gökkuşluğu Masası" kurulması hedefi ile LGBT'lere stratejik planında yer veren belediyelerden olmuştur. Kadıköy Belediyesi yine hemen her kilit kelimedede toplam rakamları arttıran ve dezavantajlı gruplara en fazla yer veren örnek olarak görünmektedir.

Görünür olmama açısından bir değerlendirme yaparken, 10 veya 10'dan az atıfı bir eşik olarak kabul ettik. Bu rakam oldukça düşük olmakla birlikte, belirli grupların çok az yer alabildiği belediyeleri net bir şekilde ortaya koydu. Genel anahtar kelimelere göre en fazla atıfta bulunulan 4 grup ve bu kelimelere on veya ondan daha az atıfta bulunan belediyeler ise şu şekilde karşımıza çıktı:

Çocuk	Arnavutköy Belediyesi, Beykoz Belediyesi, Büyükçekmece Belediyesi, Esenyurt Belediyesi, Fatih Belediyesi, Sancaktepe Belediyesi, Sarıyer Belediyesi, Tuzla Belediyesi
Kadın	Ataşehir Belediyesi, Bayrampaşa Belediyesi, Beyoğlu Belediyesi, Çatalca Belediyesi, Gaziosmanpaşa Belediyesi, Silivri Belediyesi, Tuzla Belediyesi, Zeytinburnu Belediyesi
Engelli	Ataşehir Belediyesi, Avcılar Belediyesi, Bahçelievler Belediyesi, Beykoz Belediyesi, Büyükçekmece Belediyesi, Çatalca Belediyesi, Esenler Belediyesi, Fatih Belediyesi, Gaziosmanpaşa Belediyesi, Kağıthane Belediyesi, Sancaktepe Belediyesi, Tuzla Belediyesi, Zeytinburnu Belediyesi
Genç	Arnavutköy Belediyesi, Bahçelievler Belediyesi, Başakşehir Belediyesi, Beykoz Belediyesi, Büyükçekmece Belediyesi, Fatih Belediyesi, Sancaktepe Belediyesi, Sarıyer Belediyesi, Silivri Belediyesi, Sultangazi Belediyesi, Şişli Belediyesi, Tuzla Belediyesi

Her anahtar kelime için atıf sayısının 10'dan az olduğu, başka bir deyişle bu grupların hiç görünür olmadığı stratejik planlar ise Fatih Belediyesi ve Tuzla Belediyesi aittir.

Görünürlük için atıf sayısı eşliğini 20 olarak aldığımızda ise; Bahçelievler Belediyesi, Başakşehir Belediyesi, Beykoz Belediyesi, Beylikdüzü Belediyesi, Esenler Belediyesi, Esenyurt Belediyesi, Fatih Belediyesi, Gaziosmanpaşa Belediyesi, Kağıthane Belediyesi, Sancaktepe Belediyesi, Sarıyer Belediyesi, Tuzla Belediyesi atıf konusunda bu sayının altında kalan belediyeler olmuştur.

Bu tarama sonuçlarıyla ilgili, taranan kelimelerin kısıtlılığının, mevcut durumu tamamen yansıtmadığı eleştirisi getirilebilir. Yine, bazı dosya tipleri tarama yapmayı zorlaştırmakta, bu da sonuçların kalitesini düşürmektedir. İkinci sorun ile ilgili yapabileceğimiz pek bir şey olmasa da ilki ile ilgili burada bir açıklama yapmayı gerekli buluyoruz.

Örneğin bazı belediyeler çocuk veya genç yerine öğrenci kelimesini kullanmaktadır. Ancak çocuk veya genç özel ihtiyaçları olan yaş gruplarını temsil ederken, öğrenci sıklıkla faaliyetler ile ilişkili olarak ortaya çıkan bir tanımdır. Bunun sıklıkla kullanımı hak temelli değil, hizmet temelli bir belediyecilik anlayışının yansımasıdır. İkinci olarak kadın kelimesi yerine belirli tercihleri yansıtan başka kelimeler kullanılabilir. Burada da haliyle hak alanında kullanılan kelimeleri esas aldık. Zaten toplumsal cinsiyet kelimesinin sadece 7 belediyenin stratejik planında geçiyor olması, kadınların sorunlarına hak temelli bakma yaklaşımının eksikliğini net bir şekilde ortaya koymaktadır.

KENT KONSEYLERİ

Türkiye’de Kent Konseyleri 1997’de Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı’nın başlattığı “Yerel Gündem 21” projesinin bir parçası olarak sivil toplumun yerel yönetim kararlarına katılımını amaçlayan yapılar olarak kurulmaya başlanmıştır. Bu deneyimin başarısı ve dünya çapında bir en iyi örnek olarak kabulü sonrasında, Kent Konseyleri 2005 yılında Belediye Kanunu’nda yapılan değişiklikle mevzuat içine alınmıştır.

Kanunun ilgili 76. maddesi uyarınca belediyelerde Kent Konseylerinin kurulması zorunludur ve bu yapılar kent yaşamında hemşehrlik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışma görevlerinden sorumludur.

Ancak Kent Konseylerinin, mevzuata girmesi üzerinden 13 yıl geçmesine rağmen hâlâ anlayışa ve işleyişine dair sıkıntılar yaşanmaktadır. Sıkıntıların en başında belediyelerin hâlâ kent konseylerinin kurulmasını birincil görevleri arasında görmemesi gelmektedir. Belediyeler imardan, kentsel hizmetlerden ve kentin müşterek sorunlarının çözümünden sorumlu oldukları gibi yönetim, katılım ve sivil toplumun güçlendirilmesi süreçlerinin organizasyon görevinden de sorumludurlar. Dolayısıyla nasıl çöp toplamak, kaldırım düzeltmek kadar kentteki yaşlıların, kadınların, gençlerin karar süreçlerine katılımını da birincil vazifeleri olarak görmeleri ve buna yönelik çalışmalar gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Oysa Türkiye’de toplam 1398 belediye bulunmasına rağmen sadece 285 Kent Konseyi mevcuttur. Yani Türkiye’de belediyelerin yaklaşık %10’u kent konseylerini kurmuş olup %90’ı hâlâ görevi ihmal içerisinde.

Kent Konseyleri açısından diğer yaşanan sıkıntı ise “yönetişim”, “katılım” ve “sivil toplum güçlendirme aracı” olarak anlaşılammış olmasıdır. İşlevi tam olarak belediye yöneticileri tarafından anlaşılammayan kent konseyleri belediyelerin halkla ilişkiler aracı, siyasi partinin arka bahçesi olarak kullanılabilmekte veya belediyeye rakip bir oluşum olarak görülebilmektedir. Bu anlayışın sonucu olarak mevcut kent konseylerinin birçoğunun yöneticileri bağımsız sivil toplumun ve kentlilerin sesi olmaktan uzak siyasi otoritelerce dolaylı olarak belirlenmektedir. Bu durum belediyenin siyasi etkisinde bir yapı halinde olan konseylerin kentin ortak sorunlarına kentli bakış açısından çözüm üretilmesini zorlaştırmaktadır. Kent konseylerinin işlevinin sivil toplum kuruluşları tarafından da tam anlaşılabilmediği pek söylenemez. Sivil Toplum açısından bilinirliği zaten düşük olan bu yerel katılım mekanizması çoğu zaman belediyeye ya da kamu yönetimine muhalefet etme zemini olarak algılanabilmektedir.

İşleyişte yaşanan bir diğer sıkıntı Genel Kurul süreçlerine dairdir; yönetmeliğe göre Kent Konseyleri senede iki kez, Ocak ve Eylül aylarında Genel Kurul toplantısı yapmalı ve genel kurul tutanaklarını belediye meclisine sunmalıdır. Bu kentin gündemini belediyenin gündemi haline getirmek için tasarlanmış bir mekanizmadır. Ancak mevcut durumda kentliler ve sivil toplum örgütleri kendilerine belediye meclisine senede iki kez görüş gönderme hakkı veren bu mekanizmayı etkili kullanamamaktadırlar.

Yine de, Kent Konseyleri Türkiye'deki katılımcı demokrasi mücadelesinin halen en önemli kazanımlarından biridir. Bu nedenle Belediyelerin Kent Konseylerini ne derecede katılımcı kıldıklarının, kent konseylerinin ne denli etkin kullanıldığının takibi, bu konuda Belediyeler üzerinde baskı yaratmanın en önemli araçlarından biridir.

İstanbul'daki ilçe belediyelerinde Kent Konseylerinin ne şekilde işlev gösterebildiğini en basit şekliyle ölçebilmek için sorduğumuz sorular ve ulaşabildiğimiz veriler aşağıdaki bölümde sıralanmaktadır.

-Kent Konseyi var mı?

Yaptığımız taramada İstanbul'da, Büyükşehir Belediyesi haricinde, Büyükçekmece ve Eyüpsultan Belediyelerinde kent konseyi bulunmadığını gördük. Ancak Eyüpsultan Belediyesi'nden kent konseyinin kurulması yönünde çalışmalar yapılmakta olduğunu öğrendik.

-Kent Konseyine kim başkanlık ediyor?

Daha önce de belirttiğimiz gibi, mevcut mevzuat kent konseylerine belediye başkanlarının, başkan yardımcılarının ya da belediye meclis üyelerinin başkanlık etmesine imkân tanımakta. Bu nedenle bu görevdeki kişilerin, aynı zamanda kent konseylerine başkanlık etmelerinde yasal bir sorun olmasa da, etik açıdan sorunludur.

Bununla birlikte, elbette sivil katılımın bir aracı olarak düşünülmüş olan kent konseylerine pratikte belediye başkanlarının, yöneticilerinin, meclis üyelerinin başkanlık etmesinde elbette teorik olarak bir çelişki mevcuttur. Haliyle belediye yönetimi ile halk arasında bir kanal işlevi görmesi beklenen bu yapılarda bu tür bir tercih -belediye başkanının kimliğinden bağımsız- bir sorundur.

İstanbul ilçe belediyeleri üzerinde yaptığımız tarama sonuçlarına göre 19 belediyede kent konseyine sivil bir isim başkanlık ediyor. Geri kalan sonuçlar ise şöyle:

Belediye Başkanı	Bakırköy Belediyesi, Başakşehir Belediyesi
Belediye Başkan Yardımcısı	Arnavutköy Belediyesi, Bahçelievler Belediyesi, Esenler Belediyesi, Gaziosmanpaşa Belediyesi
Belediye Meclis Üyesi	Çekmeköy Belediyesi, Kağıthane Belediyesi, Sultangazi Belediyesi, Şişli Belediyesi, Ümraniye Belediyesi, Üsküdar Belediyesi
Belediye Başkan Başdanışmanı	Sultanbeyli Belediyesi
Parti Meclis Üyesi	Beykoz Belediyesi
Belediye Başkan Vekili	Beşiktaş Belediyesi
Bilgiye ulaşılmadı	Çatalca Belediyesi, Esenyurt Belediyesi

-Kent Konseyinin bütçesine ilişkin ne tür bilgiler mevcut?

Kent konseylerinin kendilerinden beklenen işlevleri yerine getirmeleri için gerekli ön koşullardan biri, özerkliklerini sağlayacak bir bütçelerinin olmalarıdır.

Hem mevcut Belediye Kanunu hem de Kent Konseyleri Yönetmeliği bu yapılara önemli görevler vermektedir; bu görevlerin yerine getirilmesi ancak Kent Konseylerine bunu başaracak mali kapasitenin de sağlanması durumunda mümkün olacaktır. Bunun da ötesinde, Kent Konseylerine belediye bütçelerinden aktarılan pay, yapıların doğası gereği şeffaf ve izlenebilir olmalıdır.

Mevcut mevzuat Kent Konseylerini mali açıdan Belediyelere bağlamaktadır. Belediye Kanunu'nun 76. maddesi Belediyelere Kent Konseyi'nin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlama görevi vermekte, ancak bunu herhangi bir kurala bağlamamaktadır. Kent Konseyi Yönetmeliği'nde 2009 yılında yapılan değişiklik ile Yönetmeliğe, "Belediyeler kent konseylerine, bütçelerinde ödenek ayırmak suretiyle aynı ve nakdi yardım yapar ve destek sağlar" maddesi eklenmiştir. Bu değişiklik de kent konseylerine kendilerinden beklenen görevleri yerine getirmelerine imkân verecek bir mali özerklik tanımının uzağındadır.

İstanbul ilçe belediyelerine ilişkin taramamızda, açık kaynaklardan bu belediyelerin kent konseylerinin bütçesine ilişkin ne tür bilgiler sağladıklarını görmeye çalıştık

9 belediyenin açık kaynaklarında, sadece yukarıda belirtilen ilgili yönetmelik maddesine atıf dışında bir bilgi olmadığını gördük. 17 belediyede ise bu konuda hiçbir bilgi bulamadık. Bu konuda daha fazla bilgi sağlayan belediyelere ilişkin bilgiler ise şunlardan oluşmakta:

Adalar Belediyesi: Yönetmelik maddesine ek olarak, bütçe yapım süreci detayları yer almakta.

Beşiktaş Belediyesi: Bir Kent Konseyi bütçesi bulunmakta ve Genel Kurul'da yıllık plan ile birlikte uygulanmakta.

Beylikdüzü Belediyesi: Kent Konseyi'ne ait bir bütçe bulunmakta ve Konsey hesabına aktarılmakta.

Gaziosmanpaşa Belediyesi: Yönetmeliğin ilgili maddesi dışında, "Gaziosmanpaşa Kent Konseyi'nin kırtasiye, eğitim, seminer ve iletişimle ilgili ihtiyaçları belediye tarafından aynı olarak sağlanır. Belediye bu hizmetin hizmet alımı şeklinde yerine getirilmesine karar verebilir" düzenlemesi yapılmış.

Kâğıthane Belediyesi: Yönetmeliğe atıf dışında, "Kâğıthane Kent Konseyi organları, belediyenin sağladığı bütçe dışında diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapabilir ve destek alabilir" düzenlemesi yapılmış.

Maltepe Belediyesi: "Maltepe Belediyesi bütçesinde ödenek ayırmak suretiyle Maltepe Kent Konseyi'ne aynı ve nakdi yardım yapar ve destek sağlar" bilgisi verilmiş.

Pendik Belediyesi: "a) Pendik Belediyesi, Pendik Kent Konseyi'nin faaliyetlerini etkin ve verimli yürütebilmesi için aynı ve nakdi yardım yapar ve destek sağlar. Bunun için, belediyenin bütçesine Pendik Kent Konseyi çalışmalarını için ödenek tahsisi yapar. Belediye Meclisi'nce uygun görülen

ödenek ayrılır. Ek bütçe talebi söz konusu olduğunda aynı süreç izlenir; b) Kent Konseyi'nin harcamaları Belediye Başkanlığı'nca oluşturulan komisyon tarafından 3'er aylık periyotlarla denetlenir; c) Her yılın sonunda bütçe hakkında Kent Konseyi Genel Sekreteri Genel Kurul'a bilgi verir" bilgisi mevcut.

-Kent Konseyleri yönetim kurulu üyelerine ilişkin bilgilere erişilebiliyor mu?

Kent Konseyleri Yönetmeliği'ne göre bu yapılar, "kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortaklık anlayışıyla, hemşehrlik hukuku çerçevesinde bulunduğu" platformlar olmalıdır; başka bir deyişle Kent Konseyleri bir ilçede yaşayanların rahatça ulaşabildiği yapılar olarak faaliyet göstermelidir.

Böyle bir işlev için asgari koşul, Kent Konseylerinin üyelerine ilişkin bilgilerin rahatça ulaşılabilir olmasıdır. Bu bilgiler en azından Yönetim Kurulları için ilgili kişilerin özgeçmişlerini de içermelidir.

İstanbul ilçe belediyelerine ait kaynaklar üzerinde yaptığımız taramada ise şöyle bir manzara ile karşılaştık:

Sadece Yönetim Kurulu isim bilgilerinin olduğu belediyeler	12
Yönetim Kurulu isim bilgilerinin ve kısa özgeçmişlerin olduğu belediyeler	4
Yönetim Kurulu isim ve kurum bilgilerinin olduğu belediyeler	2

Mevcut tabloda, Kent Konseyi bulunmayan iki belediyeyi ve belediye başkanı istifa ettiği için kent konseyinin de askıda olduğu bir belediyeyi dışarıda bıraktığımızda, belediyelerin yarıya yakınında açık kaynaklar yoluyla Kent Konseyi Yönetim Kuruluna ilişkin en basit bilgilere ulaşamamaktadır.

-Kent Konseyleri yönetim kurulu üyelerine ilişkin bilgilere erişilebiliyor mu?

Kent Konseylerinin görevleri gereği en azından yaptıkları işlerle ilgili bilgi verecekleri bir web-sitelerinin olması artık günümüzün bir gereğidir. Bu web-siteleri ideal koşullarda, belediyeler için katılımı kolaylaştıracak ek araçların -örneğin anketler, forumlar v.b. kullanılmasında da imkân vermelidir.

Sadece kent konseyine ait bir web sitesi var mı sorusu üzerinden yaptığımız taramada, İstanbul ilçe belediyeleri ile ilgili şu verilere ulaştık:

Kent Konseyine ait bir web-sitesi var	16
Belediyeye ait web-sitesi üzerinden Kent Konseyi'ne ilişkin detaylı bilgiye erişilebiliyor	2
Kent Konseyine ait bir web-sitesi yok, belediye sitesi üzerinden de bilgiye erişilemiyor	17

Bu kapsamda ikinci olarak Kent Konseylerinin sosyal medya imkânlarını ne ölçüde kullandıklarını görmeye çalıştık. Burada karşımıza belediyeden belediyeye oldukça farklılık gösteren, kategorize edilmesi de güç olan sonuçlar çıktı.

Facebook hesabı var	15
Twitter hesabı var	9
Facebook ve Twitter hesabı var	6
Facebook, Twitter ve Instagram hesabı var	2
Facebook ve/veya twitter hesabı var ancak aktif değil	3
Kadın Meclisinin/Gençlik Meclisinin Facebook hesabı var	6
Belediyenin sosyal medya hesaplarına yönlendirme var	1
Herhangi bir sosyal medya hesabı yok	11

Son olarak Kent Konseylerine ilişkin basit iletişim bilgilerinin (adres, telefon numarası, e-posta adresi) sitede veya sosyal medya hesaplarında mevcut olup olmadığını kontrol ettik. Bu taramada ise şu sonuçlara ulaştık:

Mail adresi dâhil iletişim formu var	7
Mail adresi ve telefon numarası var	5
E-posta adresi var	5
Belediyeye ilişkin iletişim bilgileri var	3
Bilgi yok	15

-Kent Konseyleri içinde meclisler veya komisyonlar mevcut mu?

Kent Konseyleri Yönetmeliği'ne göre, konseyler kendi görev alanına giren konularda meclis ve çalışma grupları oluşturabilmekte, bu meclis ve çalışma gruplarının çalışma usul ve esasları genel kurulca belirlenmektedir.

Aynı yönetmeliğe göre bu çalışma gruplarının oluşturduğu görüşler Kent Konseyleri Genel Kurulu'nda görüşülerek kabul edildikten sonra, değerlendirilmek üzere Belediye Meclislerine sunulur. Başka bir ifadeyle, bu meclisler ve çalışma grupları Belediyelere belirli konularda tavsiye veren yapılar olarak düşünülmüştür.

Pratikte birçok Kent Konseyi içinde Kadın, Gençlik ve Çocuk Meclisleri bulunmaktadır. Kadın Meclislerinin bulunması özel bir önem taşımaktadır, çünkü Kent Konseyleri yönetim kurullarının yapısı incelendiğinde, kadın temsil oranının çok düşük olduğu, bir sürü örnekte de tek kadın üyenin Yönetim Kurulu'nun doğal üyesi Kadın Meclisi'nden geldiği görülmektedir.

Yaptığımız taramada, İstanbul ilçe belediyelerinde bu türden yapıların kurulu olup olmadığını da anlamaya çalıştık. Bu tarama şu haliyle sadece yapıların varlığına dair verileri bize vermekte, pratikte ne derecede işlediklerini söylememektedir. Tüm ilçelerdeki farklı meclis ve çalışma gruplarının dağılımı şu şekildedir:

Kadın Meclisi	21
Gençlik Meclisi	21
Engelli Meclisi	16
Çocuk Meclisi	12
Yaşlılar/Emekliler Meclisi	4
Mahalleler Meclisi	2
LGBTİ Meclisi	1
Mülteciler Meclisi	1
Hayvanseverler Meclisi	1
Esnaf Meclisi	
Bilgi Açık Değil	1
Bilgiye Ulaşılamadı	11

Bayrampaşa Belediyesi'nde ise Meclisler olmadığını ancak AR-GE, Basın Yayın, Dış İlişkiler, Gençlik ve Spor, Meclis İzleme, Teşkilat, Engelliler, Çevre ve Temizlik, Kültür ve Sanat, Hukuk ve İnsan Hakları, Eğitim ve Öğrenci Sorunları konularında komisyonlar bulunduğunu öğrendik.

Sonuçların, bu meclislerin kendilerine atfedilen işlevleri de düşünüldüğünde oldukça üzücü olduğunu belirtmek isteriz. Her ilçede bir kadın meclisinin var olduğu bir aşamaya henüz gelinmemiştir, gençlik ve çocuk grupları için de bu durum söz konusudur. Engelliler açısından belediye hizmetlerinin hayati önem taşıdığı düşünülürse, Engelli Meclis sayısının 16 olması endişe vericidir. İstanbul'un şu anda ciddi miktarda mülteci ağırlayan bir il olduğu dikkate alındığında bu konuyu özel olarak bir Meclis ile ele alan tek bir kent konseyinin var olması da aynı şekilde endişe vericidir. İstanbul'da son dönemde hayvan haklarına olan yurttaş ilgisinin yoğunluğu düşünüldüğünde, bunun da Kent Konseylerine henüz tam anlamıyla yansımadağı görülmektedir

Çalışma grupları ise belediyelerin kendi yerel koşulları ile bağlantılı olduklarından, basit bir kategorize etmek güçtür. Bu nedenle bilgilerine ulaşabildiğimiz belediyelerdeki Kent Konseyi çalışma gruplarının sıralamayı uygun bulduk:

Adalar Belediyesi: Kültür Sanat, Çevre Ekoloji, Hayvan Hakları, Deniz ile Yaşam ve Koruma, Ulaşım, Eğitim, Mimarlık Eksenli Çalışma

Arnavutköy Belediyesi: Sağlık ve Çevre, Sosyal Konular, STK, Tarım ve Tüketici Hakları, Engelli, Eğitim

Avcılar Belediyesi: Esnaf, Eğitim, Kültür ve Sanat, İş Yaşamı, Spor, Göçmen ve Mülteciler, Çevre ve Doğa, Sağlık, Hayvan Hakları, STK, Deprem ve Afet

Bağcılar Belediyesi: Araştırma- Geliştirme, Engelliler ve Sağlık, Eğitim- Kültür ve Sanat, Sosyal İşler ve Çevre, Yaşlılar, Avrupa Birliği, Kadın ve Aile

Bayrampaşa Belediyesi: Çalışma grupları olmayan konseyde komisyonlar vardır: AR-GE, Basın Yayın, Dış İlişkiler, Gençlik ve Spor, Meclis İzleme, Teşkilat, Engelliler, Çevre ve Temizlik, Kültür ve Sanat, Hukuk ve İnsan Hakları, Eğitim ve Öğrenci Sorunları

Beşiktaş Belediyesi: Hayvan Hakları İzleme

Beyoğlu Belediyesi: Çevre ve Kentsel Dönüşüm, Kent Kimliği, Turizm ve Kültür Sanat, Halkla İlişkiler ve İletişim, Eğitim, Gençlik ve Spor, Sağlık Sosyal Hizmetler ve Engelliler, Güvenlik, Esnaf ve Ticaret, Hayvanları Koruma, Kadın ve Çocuk Hakları

Çekmeköy Belediyesi: Sosyal Medya Tüketici Hakları, Emekli ve Sosyal İşler, Turizm, Çevre Sağlığı, Doğanın Korunması ve Altyapı, İmar Planları, Kent Mobilyaları ve Peyzaj, Sosyal Yardımlaşma, Doğal Afetler, Eğitim Kültür ve Sanat, İnsan Hakları, Tüketici Hakları, Kadın, Çocuk ve Aile, Sağlık, Spor ve Sporcu Geliştirme, Sivil Toplum

Esenyurt Belediyesi: Kültür Sanat ve Kent Bilinci, Eğitim ve Kent Güvenliği, Esnaf, Sanatkârlar ve Sanayi, Spor, Ulaşım, Bağımlılar

Fatih Belediyesi: Zararlı Maddelerle Mücadele ve Asayiş, Tüketici Haklarını Koruma ve Çevre Kültür ve Kentlilik Bilincini Geliştirme, Sosyal İşler Doğal Afetlerle Mücadele, Sağlık ve Spor, Ekonomi, Restorasyon, Kentsel Dönüşüm ve Proje Geliştirme, Halkla İlişkiler ve Eğitim

Gaziosmanpaşa Belediyesi: Yerel Siyaset ve Demokratik Haklar, Sosyal Doku ve Özel İlgi, Sağlık-Gençlik ve Spor, Kent Ekonomisi ve Ticari Hayat

Kadıköy Belediyesi: Çevre ve Altyapı, Tarihi Bellek ve Kültürel Miras, Sosyal Hizmetler ve Kent Yoksulluğu, Sağlık, Eğitim- Kültür ve Sanat, Tüketici Hakları, Hukuk, Spor, Kitap Okuma, Sürdürülebilir Kent, Gıda, Hayvan Hakları

Küçükçekmece Belediyesi (komisyonlar): Eğitim ve Kültür, Çevre ve Sağlık, Ekonomik İlişkiler, Tanıtım ve Halkla İlişkiler, Gençlik ve Spor

Maltepe Belediyesi: Eğitim, Spor, Kültür ve Sanat, Sağlık ve Çevre, Doğal Afet ve Risk, Toplumsal Dayanışma, İnsan Hakları ve Hukuku, Hayvan Hakları, Yerel Tarih ve Kültürel Miras

Pendik Belediyesi: Emekliler, Çevre, Güvenli Yaşam, Eğitim, Tecrübeliler, Kültür ve Sanat, Esnaf Sorunlarını Tanımlama ve Çözüm Önerilerini Sunma, Kent Stratejik Planı, Madde Bağımlılığı ile Mücadele

Sancaktepe Belediyesi: Sosyal İşler Afet ve Kriz Yönetimi, İmar-Planlama-Ulaşım, Tüketici ve İnsan Hakları, Ekonomi ve Esnaf, Eğitim- Kültür ve Sanat, Çevre ve Sağlık, Çalışma Hayatı ve Sendikal Haklar

Tuzla Belediyesi: Eğitim, Üniversite, Yaşlılar, Hayvanları Koruma ve Yaşatma, Mahalle Konseyleri, Okul Aile Birliği, Sanat, Sanayi ve Ticaret

Zeytinburnu Belediyesi: STK- Kapasite Geliştirme, Sağlık ve Çevre, Eğitim ve Kültür, Tüketici Hakları, Turizm, Spor, Sosyal Konular

-Kent Konseylerinin bağımsız mekânları var mıdır?

Meclis ve çalışma gruplarının ve genel kurul üyesi kurumların toplantılarını yapabileceği bağımsız bir mekânın olması kent konseyinin çalışmaları açısından oldukça önemlidir. Ancak İstanbul Kent Konseyleri arasında, belediye içerisinde bir müdürlükte bir masanın ötesinde bağımsız toplantı salonları ve idari birimlerinin olduğu mekana sahip olanların sayısı sadece 11'dir.

-Kent Konseyleri içinde Genel Sekreter var mıdır?

Kent Konseyleri Yönetmeliği'ne göre belediyeler belediye ile kent konseyi arasındaki iletişimi kolaylaştıracak ve meclis, çalışma grupları ve yönetim kurulu çalışmalarını takip edecek bir Genel Sekreter görevlendirmek zorundadırlar. İstanbul'daki kent konseylerinin hepsinde Genel Sekreter görevlendirilmiştir. Ancak bazı kent konseylerinde genel sekreter görevlendirilmesi bir zorunluluk olduğu için yapıldığı ve kişinin aktif olarak bu görevi üstlenmediği bilgisine ulaşılmıştır.

-Kent Konseyleri Genel Kurullarını düzenli yapıyor mu?

Kent Konseyleri Yönetmeliği'ne göre, ocak ve eylül ayları olmak üzere senede en az 2 kere Genel Kurul yapmak zorundadırlar. Genel kurullar, kentteki tüm tarafların bir araya gelerek ortak aklın oluşturulması için önemli zeminlerdir. Kent Konseyleri Genel Kurullarında alınan kararlar Belediye meclisinde görüşülmek zorundadır. Tüm kent konseylerinin Genel Kurullarını zorunluluktan dolayı düzenli yaptığı ancak sadece 19'unun bunu çevrimiçi araçlar ile kamuya duyurduğu görülmüştür.

-Kent Konseylerinin kendi faaliyet raporları ve planları var mıdır?

Kent Konseyleri kendi faaliyet raporlarını ve planlarını yaparak genel kurullarında görüşmeye açmalıdır. Kendi faaliyet raporlarını ve planlarını yapan kent konseyi sayısı: 8'dir.

SONUÇ

İstanbul'daki ilçe belediyelerinde katılımcılığı ve kapsayıcılığı çok basit göstergeler üzerinden ölçmeye çalışan elinizdeki rapor, veriye dayalı sosyal politika üretmenin gerekliliğinin bilinciyle 39 İstanbul ilçe belediyesinin bu kapsamdaki performanslarının bir resmini kabaca çizmeye çalışmıştır. Belediyelerin 5 sene boyunca yürütecekleri çalışmaların temel göstergesi olan stratejik planlar ve yerel demokratik katılım kültürünü oluşturmak, kentlilerin belediye kararlarına katılmalarının bir aracı olarak kurgulanan kent konseyleri katılım ve kapsayıcılık konusunda genel durum görülmek istendiğinde bakılması gereken ilk yerler olduğundan araştırmada onlara odaklanılmıştır. Bu çalışmada taranan, ancak sınırlı bir kısmı bu rapor içine alınan verilerin, uzun dönemde daha derinlikli incelenerek yerel yönetim alanında çalışanlar ile paylaşılması hedeflenmektedir.

Kente Erişim, Kentsel Yaşam Kalitesi gibi kavramları Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin tanımladığı Yeni Kentsel Gündem çerçevesinde ele aldığımızda stratejik planların hem hazırlanış sürecine hem de içeriğine bakıldığında Küresel Hedeflerin mottosunu oluşturan "Kimseyi arkada bırakma" yaklaşımından çok uzak hazırlanmış olduklarını görülmektedir. Kentin bileşenlerini oluşturan, kadınlar, çocuklar, gençler, engelliler, yaşlılar, LGBTI'ler ve özellikle son beş senedir yoğun bir şekilde yerel gündemin bir aktörü haline gelen mülteci ve göçmenler stratejik plan hazırlanma süreçlerine çoğunlukla dâhil edilmemiş, metinlerde de demografik bilginin ötesinde yer almayı çoğunlukla başaramamıştır. Kadın, çocuk, genç ve engelliler bu alanda çalışan kurum ve kuruluşların da çabası ile stratejik plan hedeflerinde yer almaya başlamış olsa da dünyada en hızlı yaslanan ülkelerden biri olan Türkiye'de yaslanma hızı bu derece yüksekken İstanbul ilçe belediyelerinin bu konuya yönelik bir politika geliştirmekten uzak olduğu görülmektedir. Benzer bir şekilde LGBTI'ler sadece iki ilçe belediyesinin stratejik planlarında kendilerine yer bulabilmekte, İstanbul'da nüfusları 500.000'i bulan mültecilerin sadece 7 stratejik planda kendilerine yer bulabilmesi belediyelerin bu kitleye ne kadar hazırlıksız olduğunu somut bir şekilde göstermektedir. Ayrıca yoksul(luk), muhtaç ve düşkün ifadelerinin stratejik planlarda kendilerine yer bulamaması belediyelerin yoksullukla mücadele politikaları geliştirmek konusunda yetersiz kaldıklarının göstergesidir.

Yerel demokrasinin gelişimi için önemli bir katılım ve yönetim aracı olan Kent Konseylerinin durumuna baktığımızda da İstanbul ilçe belediyelerinin çoğunda kent konseylerinin kurulmuş olması olumlu bir veri olsa da kurulmuş konseylerin çoğunda mevcut durum yerel "paydaşları" bir araya getirerek tüm kenti kucaklayan bir "ortak akıl"

oluşturulmasını sağlamaktan oldukça uzaktır. İstanbul'da 35 ilçe belediyesinde kurulmuş olan kent konseylerinin 17'sine belediye başkanı, başkan vekili veya bir meclis üyesi başkanlık ederken sadece 18'ine sivil bir isimin başkanlık ediyor olması belediye yönetimlerinin bazılarının kent konseylerini kendi halkla ilişkiler aracı, siyasi partisinin arka bahçesi veya kendine rakip alan olarak görerek yapıyı denetim altına almaya çalıştıkları izlenimini bize vermektedir. Kent konseyleri, kentteki aktörlerin sivil alanda bir araya geldikleri bir çatı yapılanma olması gereken kent konseyi yönetim kurullarının çoğunlukla erkeklerden oluşuyor olması, kadınların genelde sadece kadın meclisi başkanı olarak yönetimde koltuk sahibi olabiliyor olması, yapıların kentteki aktörleri bir bütün olarak ne derece temsilini sorgulatmaktadır. Kent konseylerinin yarısından fazlasının kendine ait bir web sitesinin olmaması, mevcut web sitelerinde yönetim kurulu listelerinin ve genel sekreter bilgisinin yer almaması, çok az kent konseyinin sosyal medya kanallarında yer alıyor olması ve yine benzer bir şekilde çok az kent konseyinin mail, telefon numarası gibi iletişim bilgilerinin internet üzerinden erişilebilir olması kent konseylerinin kendilerine ulaşmak/katılmak isteyen kentliler açısından çok da erişilebilir yapılar halinde olmadığını bizlere göstermektedir.

Tüm bu durum dikkate alındığında İstanbul ilçe belediyelerinin hem stratejik planlar hem de kent konseylerinde katılım süreçlerinin işletilmesi ve kapsayıcılık konusunda kendilerini geliştirmeleri gereken çok nokta olduğu aşikârdır. Türkiye'de yerel yönetimlere ilişkin mevzuatta katılımcılık açısından mevcut olan bu iki mekanizmanın doğru bir şekilde kullanılması, yerel yönetim alanına farklı grupların dâhil edilmesini, katılımcı demokrasiyi ve insan hakları kenti anlayışını besleyecek, küresel hedeflerin 2030'a kadar gerçekleştirilebilmesi sürecine katkı sağlayacaktır.

BELEDİYE ADI	ÇOCUK	KADIN	ENGELLİ	YAŞLI	LGBT	CİNSEL YÖNELİM	TOPLUMSAL CİNSİYET	MÜLTECİ	GÖÇMEN	YOKSUL(LUK)	DEZAVANTAJLI	MUHTAÇ	GENÇ	DÜŞKÜN	KENT KONSEYİ
Arnavutköy Belediyesi	5	25	13	9	0	0	0	1	1	3	2	2	10	1	0
Ataşehir Belediyesi	22	9	6	1	0	0	0	0	0	0	5	0	12	0	1
Avcılar Belediyesi	10	70	8	6	0	0	2	0	1	2	5	2	13	0	4
Bağcılar Belediyesi (2017-2019)	33	11	33	5	0	0	0	3	1	3	5	2	35	2	1
Bahçelievler Belediyesi	13	16	2	5	0	0	0	0	1	1	1	2	5	1	0
Bakırköy Belediyesi	38	30	67	18	0	0	0	0	0	20	1	8	17	2	0
Başakşehir Belediyesi	16	11	15	4	0	0	0	0	0	7	5	8	8	0	0
Bayrampaşa Belediyesi	20	7	16	7	0	0	0	4	2	3	2	2	26	2	1
Beşiktaş Belediyesi	8	15	17	4	0	0	0	0	0	0	6	3	1	0	2
Beykoz Belediyesi	5	12	4	4	0	0	0	0	0	1	0	3	5	0	0
Beylikdüzü Belediyesi (2017-2019)	13	21	16	7	0	0	7	1	0	1	6	4	11	1	1
Beyoğlu Belediyesi	31	6	18	4	0	0	0	0	0	2	13	1	64	2	6
Büyükçekmece Belediyesi	10	24	5	3	0	0	0	0	1	0	0	1	5	0	0
Çatalca Belediyesi	34	7	8	8	0	0	0	0	1	2	2	13	18	0	0
Çekmeköy Belediyesi	27	22	13	2	0	0	6	0	0	1	5	1	25	0	2
Esenler Belediyesi (2015-2019)	12	12	5	3	0	0	0	0	1	0	6	0	12	0	3
Esenyurt Belediyesi	7	13	15	1	0	0	0	0	2	0	0	7	12	0	0
Eyüpsultan Belediyesi (2015-2019)	19	25	13	13	0	0	1	0	0	8	9	1	25	0	1
Fatih Belediyesi	6	10	2	6	0	0	0	0	0	0	2	0	4	1	0
Gaziosmanpaşa Belediyesi	11	9	4	4	0	0	0	0	1	1	5	1	13	1	2
Kadıköy Belediyesi (2015-2019)	185	195	201	85	58	1	34	0	0	5	5	11	103	1	81
Kağıthane Belediyesi	16	15	5	5	0	0	0	0	1	1	1	2	14	2	1
Kartal Belediyesi	16	31	0	4	0	0	0	0	0	3	0	2	6	0	0
Küçükçekmece Belediyesi	25	25	22	8	0	0	0	1	0	2	4	5	22	0	0
Maltepe Belediyesi	48	80	85	19	0	0	1	0	1	10	20	7	40	1	6
Pendik Belediyesi	26	16	12	10	0	0	0	0	2	1	14	6	25	1	4
Sancaktepe Belediyesi	3	11	6	2	0	0	0	0	0	2	0	2	10	2	4
Sarıyer Belediyesi	1	17	16	2	0	0	0	0	0	1	2	0	7	0	0
Silivri Belediyesi	12	10	28	12	0	0	0	0	0	0	12	3	6	0	3
Sultanbeyli Belediyesi	27	25	43	6	0	0	0	0	4	5	7	5	15	0	3
Sultangazi Belediyesi	14	32	12	6	0	0	1	0	3	4	2	3	10	1	34
Şişli Belediyesi	13	26	19	7	0	1	0	14	4	4	4	6	9	1	2
Tuzla Belediyesi	9	4	5	0	0	0	0	0	0	1	3	1	8	0	2
Ümraniye Belediyesi	61	35	38	19	0	0	0	0	0	0	14	9	16	0	7
Üsküdar Belediyesi	56	21	36	10	0	0	0	0	0	2	3	2	47	2	3
Zeytinburnu Belediyesi	24	7	6	2	0	0	0	3	0	2	7	3	25	2	2

**YEREL İZLEME ARAŞTIRMA VE UYGULAMALAR
DERNEĞİ
NİSAN 2018**